

*До разової спеціалізованої вченої ради
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ*

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Шевченка Сергія Івановича на дисертаційне дослідження Капітонова Віктора Ігоревича на тему: «Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з права за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми. Актуальність роботи відповідає спеціальності наукового пошуку. Україна перебуває на шляху розбудови демократичної держави та формування правових засад громадянського суспільства. Правова система будь-якої держави закріплює життєво важливі для всього суспільства вимоги, у тому числі, щодо протидії кримінальним правопорушенням проти правосуддя. Не забуваємо, що особливої актуальності темі надає визвольна війна від російських агресорів, в ході якої правоохоронні органи України протидіють як внутрішнім, так й зовнішнім загрозам. Тут іде мова про так звані «хакерські атаки» на різні інформаційні системи України.

На початку своєї роботи В.І. Капітнов стверджує: «Розділ VIII Конституції України присвячений правовим основам здійснення правосуддя в Україні, важливість якого підтверджено окремим Розділом КК України XVIII «Кримінальні правопорушення проти правосуддя». У 2009 році цей розділ доповнено новою ст. 376-1 КК України «Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду», назву та зміст якої було змінено у 2023 році на «Незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя. Згідно з даними Єдиного державного реєстру судових рішень, ст. 376-1 КК України застосовувалася лише 5 разів, що може свідчити як про недосконалість самої норми, так й про відсутність/латентність незаконного втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя».

Наукова новизна положень, які виносяться на захист. Дисертація є одними із перших монографічних досліджень проблеми кримінальної відповідальності за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду. Найбільш важливими положеннями та висновками

наукової новизни проведеного дослідження є такі:

вперше:

– доведено, що інше втручання в роботу Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, що неконкретизоване у ст. 376-1 КК України, може полягати у знищенні інформації, заміні пароля, запуску вірусної програми та інших діях, що впливають на нормальну, безперебійну роботу автоматизованої системи суду. Способи вчинення таких діянь можуть мати різні прояви, з урахуванням технологічного розвитку, ІТ технологій, штучного інтелекту та ін.;

– аргументовано, що у ст. 376-1 КК України предметом кримінального правопорушення є інформація, що обов'язково повинна вноситися до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, іншої автоматизованої системи, що функціонує в суді, Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів, Державній судовій адміністрації України, їх органах;

удосконалено:

- позицію стосовно того, що при автоматизованій взаємодії Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи з іншими автоматизованими, інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами органів та установ у системі правосуддя, органів правопорядку, Національної асоціації адвокатів України, Міністерства юстиції України та підпорядкованих йому органів та установ, інших органів та установ, їх користувачі можуть не мати статусу службової особи, однак мати допуск до автоматизованої системи, що унеможливило застосування ст. 376-1 КК України;

дістало подальший розвиток:

положення науки кримінального права щодо правил кваліфікації кримінальних правопорушень при конкуренції загальної та спеціальної норми (з урахуванням безпосереднього об'єкта посягання та важливості суспільних відносин).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані пропозиції, практичні рекомендації та висновки можуть використовуватись у таких сферах діяльності:

– *правотворчості* – для удосконалення кримінального законодавства у сфері охорони правосуддя;

– *правозастосовній діяльності* – для удосконалення діяльності правоохоронних та судових органів України;

– *науково-дослідній роботі* – для теоретичних розробок, пов'язаних з кваліфікацією незаконного втручання в роботу автоматизованої системи в

органах і системах правосуддя;

– *освітньому процесі* – для здобувачів вищої освіти під час викладання курсу Особливої частини кримінального права та відповідних спецкурсів.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення й висновки дисертації обговорювалися на засіданнях кафедри кримінального права та кримінології Дніпровського державного університету внутрішніх справ, а також на таких науково-практичних заходах: «Актуальні проблеми діяльності органів досудового розслідування» (м. Дніпро, 28 травня 2021 р.); «Верховенство права: доктрина і практика в умовах сучасних світових викликів» (м. Дніпро, 29 лютого 2024 р.).

Структурно дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел (155 найменувань) та додатку. Послідовність, взаємозв'язок розділів та підрозділів дисертації відповідають визначеним завданням, спрямовані на реалізацію визначеної автором мети дослідження. Безпосередньо зміст розділів (підрозділів) дисертації доповнюють один одного, містять результати аналізу стану наукових теоретичних досліджень, міжнародно-правових аспектів, проблем чинного кримінального законодавства, спрямовані на обґрунтування найважливіших, як на думку автора, проблем.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. За змістом дисертаційна робота Капітонова Віктора Ігоревича на тему: «Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії повністю відповідає спеціальності 081 «Право» (08 – Право).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

1. Метою дослідження автор проголосив удосконалення теоретичних положень кримінального права в частині відповідальності за незаконне втручання в роботу автоматизованих систем в органах та установах системи правосуддя та напрацювання рекомендацій щодо покращення законодавства та відповідної правозастовної практики. Під час захисту варто конкретизувати саме напрацювання рекомендацій щодо покращення правозастовної практики.

2. На мою думку, автору слід було б більше приділити уваги проекту КК України, що розробляється робочою групою під керівництвом Юрія Васильовича Бауліна. Більш того, пропозиції по удосконаленню ст. 376-1 КК України потрібно було б як мінімум направити на сайт, де міститься вказаний проєкт та результати його обговорення.

3. З приводу конкуренції загальної – ст. 376-1 КК України норми та спеціальної норми – ст. 361 КК України «Несанкціоноване втручання в

роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж» - під час захисту хочеться почути додаткові аргументи на користь доцільності існування саме ст. 376-1 КК України та її відмежування від інших схожих статей кримінального закону.

На підставі викладеного можна зробити **висновок**, що дисертаційне дослідження Капітонова Віктора Ігоревича на тему: «Кримінальна відповідальність за незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду» є завершеною працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки кримінального права, відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з права за спеціальністю 081 «Право».

**Заступник директора
Інституту післядипломної освіти
та заочного навчання
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Сергій ШЕВЧЕНКО

Підпис Шевченка С.І. засвідчую:

**Проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
Заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮНІН